

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/64/64/98

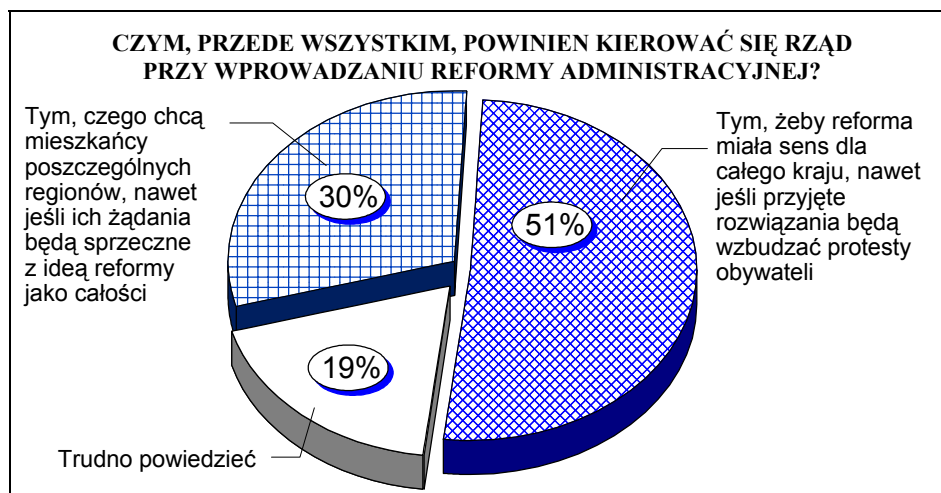
WIEDZA O REFORMIE ADMINISTRACYJNEJ KRAJU, SPOŁECZNY STOSUNEK DO PROTESTÓW W TEJ SPRAWIE ORAZ PROPOZYCJI REFERENDUM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Dwie piąte ankietowanych (40%) jest zdania, że wprowadzenie więcej niż 12 województw nie wypaczy reformy, ponieważ - według ich przekonania - będą mogły obok siebie funkcjonować bardzo duże oraz mniejsze województwa. Tylko mniej niż co czwarty badany (23%) za bliższą sobie wybrał opinię, zgodnie z którą dołączenie do 12 dużych regionów kilku małych województw wypaczy reformę, ponieważ jej sens stanowi stworzenie dużych regionów o porównywalnej sile.
- Przeważa pogląd, by rząd uwzględniał opinie mieszkańców poszczególnych regionów, ale o tyle, o ile nie podważają one strategicznych celów reformy.

- Deklaracje respondentów wskazują, że od stycznia br. wzrósł (z 40 do 48%) odsetek zwolenników zmniejszenia liczby województw i utworzenia samorządowych powiatów, nadal jednak ponad jedna trzecia Polaków (36%) w ewentualnym referendum opowiedziałaby się za pozostawieniem obecnej liczby województw.
- Ponad dwie piąte badanych (42%) popiera protesty społeczności lokalnych w sprawie podziału administracyjnego kraju, natomiast niespełna jedna trzecia (29%) rozumie ich przyczyny, ale nie popiera protestujących. Krytyczny stosunek do lokalnych protestów w sprawie podziału administracyjnego kraju idzie w parze z wykształceniem - osoby z wyższym wykształceniem w większości deklarują zarówno brak poparcia dla protestów, jak i widzą w nich przede wszystkim działania inspirowane przez lokalne elity polityczne, zagrożone utratą wpływów.

Sejm uchwalił już niektóre ustawy dotyczące ustroju powiatów, województw i administracji wojewódzkiej. Dalsze prace nad reformą samorządowo-administracyjną są w toku. W kwietniowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o ich wiedzę dotyczącą przygotowywanej właśnie reformy, a także o stosunek do niektórych jej aspektów, zgłaszanych propozycji oraz związanych z nią wydarzeń politycznych i społecznych.

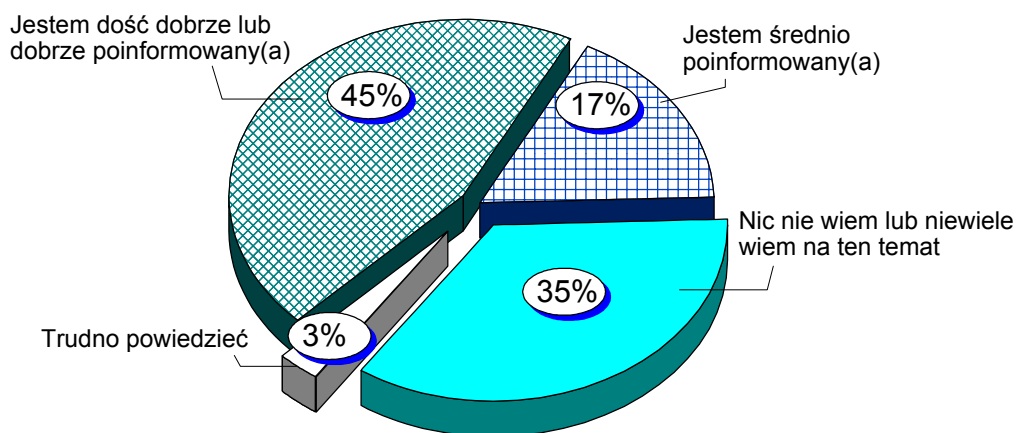
SPOŁECZNA OCENA STANU WIEDZY O REFORMIE ADMINISTRACYJNEJ KRAJU

Reforma administracyjna była w ostatnim okresie najważniejszym tematem politycznym pojawiającym się w mediach. Mimo to tylko 7% ankietowanych uważa się za dobrze poinformowanych o reformie. Dalsze 38% określa swój stan wiedzy jako dość dobry. Więcej niż jedna trzecia ankietowanych (35%) nic nie wie lub niewiele wie o reformie, blisko co szósty respondent (17%) swoją wiedzę określa jako średnią.

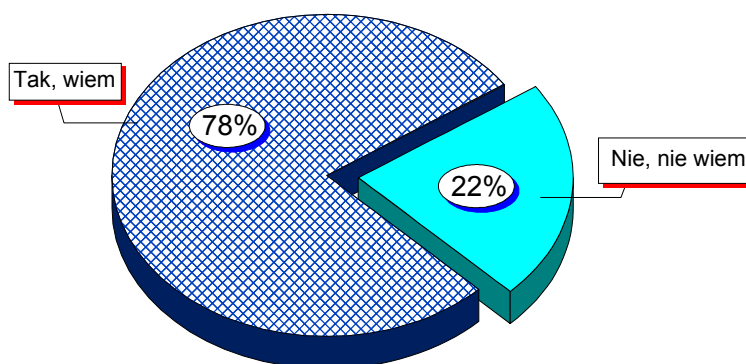
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (95) przeprowadzono w dniach 16-21 kwietnia '98 na 1138-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. W JAKIM STOPNIU CZUJE SIĘ PAN(I) POINFORMOWANY(A) NA TEMAT PLANÓW NOWEGO PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KRAJU?

Według własnych deklaracji ponad trzy czwarte ankietowanych na tyle orientuje się w planach reformy administracyjnej, że potrafi powiedzieć, w skład którego województwa będzie wchodziła miejscowość, w której mieszka.

RYS. 2. W PROJEKCIE REFORMY OGŁOSZONYM PRZEZ RZĄD ZAKŁADA SIĘ PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY KRAJU NA 12 DUŻYCH WOJEWÓDZTW. CZY WIE PAN(I), W KTÓRYM Z 12 PROPONOWANYCH WOJEWÓDZTW ZNAJDZIE SIĘ MIEJSCOWOŚĆ, W KTÓREJ PAN(I) MIESZKA?

Kiedy jednak poprosiliśmy respondentów deklarujących znajomość swego przyszłego województwa, by określili, które to będzie województwo, dalsze 9% nie potrafiło tego zrobić lub przytaczało błędne nazwy regionów lub nazwy województw nie przewidywanych w planach rządowych. Można zatem powiedzieć, że 69% ankietowanych deklaruje, że wie, w którym z 12 województw będzie mieszkać, a jednocześnie potrafi je wskazać.

Ankietowani rzadko posługują się oficjalnymi nazwami województw - regionów, przede wszystkim stosują wobec nich zwyczajowe nazewnictwo, czyli określenia utworzone od nazw stolic województw². Tylko 15% badanych, umiejących wskazać swoje przyszłe województwo, określało je mówiąc np. Górny lub Dolny Śląsk, Wielkopolska, Pomorze Nadwiślańskie, Mazowsze czy Małopolska (przy czym większość tego rodzaju wypowiedzi dotyczyła tradycyjnych regionów, natomiast zupełnie sporadycznie pojawiały się określenia: Ziemia Łódzka, Ziemia Białostocka czy Lubelska). Ponad cztery piąte tej grupy respondentów (82%) określało swoją przynależność administracyjną stosując określenia „odmiejskie” - katowickie, wrocławskie, gdańskie, warszawskie czy krakowskie. Widać zatem, że nowe nazwy województw nie utrwały się jeszcze w myśleniu potocznym. Z drugiej strony - biorąc pod uwagę językowe nawyki Polaków - można postawić hipotezę, iż ankietowani w mniejszym stopniu dostrzegają w przyszłych województwach ich regionalny charakter, natomiast głównie traktują je jako jednostki administracyjne, w których kluczową rolę odgrywają lokalne centra i właśnie na nie przede wszystkim (przynajmniej w warstwie językowej) nakierowana jest ich uwaga. Oczywiście trudną do przecenienia rolę odgrywają tu po prostu nawyki i przyzwyczajenia językowe.

**Odpowiedzi osób deklarujących, że wiedzą, w którym z 12 proponowanych województw
znajdzie się miejscowość, w której mieszkają**

		CBOS
Jeśli Pan(i) wie, to w którym?	N=886	
Nazwy 12 województw według nomenklatury oficjalnej, czyli określenia o charakterze regionalnym, np. Wielkopolska, Mazowsze, Małopolska	15%	
Nazwy 12 województw w wersji „odmiejskiej”, np. poznańskie, warszawskie, krakowskie	82%	
Nazwy województw nie przewidywanych w projekcie rządowym, a będące przedmiotem sporu	2%	
Trudno powiedzieć	1%	

² Ankietowani wskazywali swoje przyszłe województwo odpowiadając na pytanie otwarte.

CZY POWINNO SIĘ ZORGANIZOWAĆ REFERENDUM?

Kwestia przeprowadzenia ogólnonarodowego referendum w sprawie reformy administracyjnej kraju kilkakrotnie pojawiała się na forum publicznym. Najpierw PSL na fali krytyki rządowego projektu reformy próbował zdobyć 500 tys. podpisów obywateli, by złożyć tzw. obywatelski wniosek o zorganizowanie referendum w tej sprawie. Wobec zakwestionowania przez Państwową Komisję Wyborczą znacznej liczby podpisów, grupa posłów PSL złożyła poselski wniosek o przeprowadzenie referendum w tej sprawie powołując się notabene na wyniki badań sondażowych i wzrost zainteresowania obywateli reformą³. Wprawdzie Sejm odrzucił ten wniosek, jednak postulat przeprowadzenia ogólnonarodowego referendum co jakiś czas powraca w różnych wypowiedziach.

Jest dość oczywiste, że odwołując się do mechanizmów demokracji bezpośredniej i potencjalnej woli obywateli, opozycja usiłuje osiągnąć swoje cele polityczne - jeśli nie całkowicie storpedować rządowy projekt reformy, to przynajmniej opóźnić jego realizację bądź zmusić rząd, by go zrekonstruował. Jednocześnie przedstawiciele rządu podkreślają, że mandat do przeprowadzenia reformy otrzymali od obywateli w niedawnych wyborach, a referendum pochłonęłoby dużo czasu i znacznie opóźniło nie tylko tę reformę, ale i pozostałe reformy strukturalne państwa - służby zdrowia, edukacji oraz systemu ubezpieczeń społecznych.

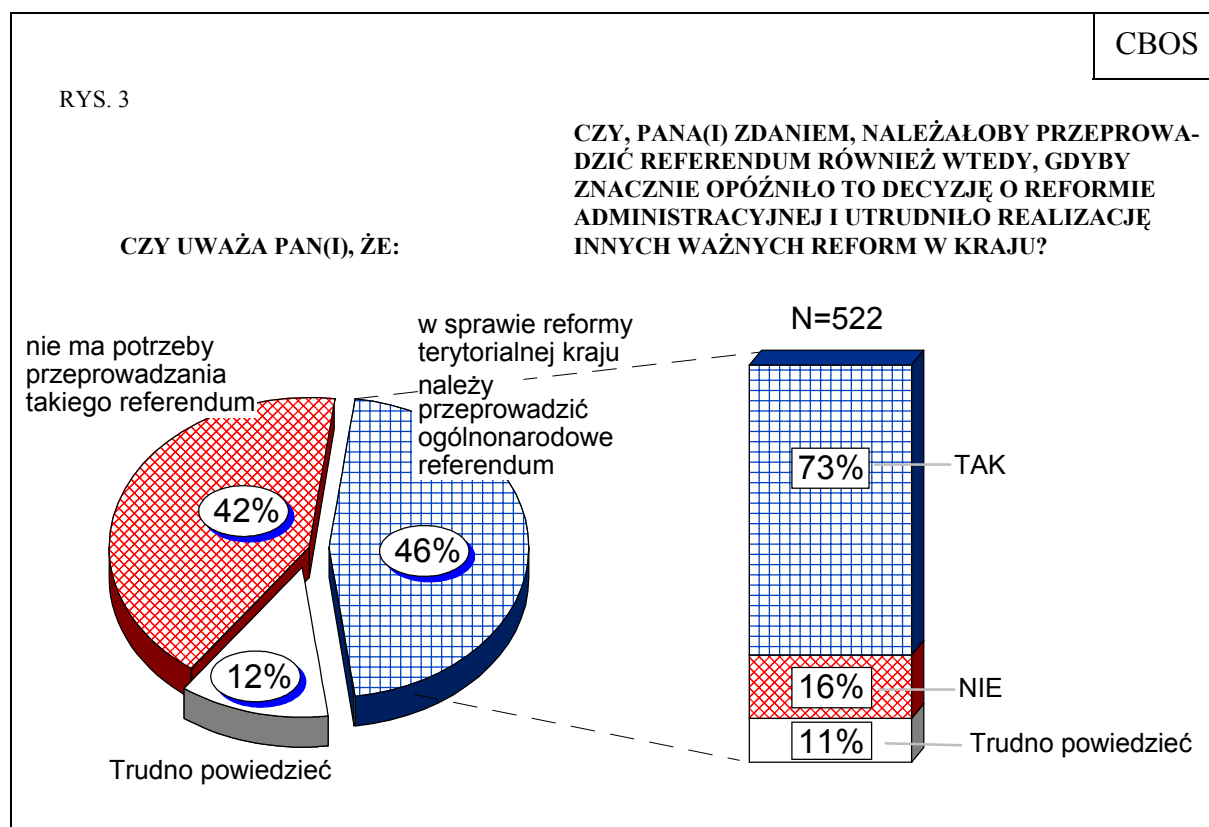
Biorąc pod uwagę wyłącznie sondażowe deklaracje można powiedzieć, że instrumenty demokracji bezpośredniej, do których zalicza się referendum, cieszą się wśród Polaków dużym poparciem. Respondenci postawieni przed alternatywą, czy w jakiej kwestii organizować referendum czy też nie, zwykle opowiadają się za jego przeprowadzeniem. Zazwyczaj też gremialnie zapowiadają w nim swój udział. Jednakże, jak wskazuje doświadczenie, deklaracje w dużej części odbiegają od rzeczywistych zachowań. W dotychczas przeprowadzonych referendach faktyczna frekwencja była dużo niższa niż ta

---

³ Mówił o tym prezes PSL Jarosław Kalinowski na konferencji prasowej 24 marca '98, por. *Nie chcą tej reformy*, „Gazeta Wyborcza” z 25 marca '98.

przewidywana na podstawie sondaży⁴. Można powiedzieć, że motywacje do uczestniczenia w referendach okazywały się, jak dotąd, dużo słabsze niż motywacje do udziału w wyborach.

Również w kwestii referendum w sprawie podziału administracyjnego kraju przewagę zyskali ankietowani, którzy opowiedzieli się za jego przeprowadzeniem (46%), ale liczba przeciwników jego organizacji okazała się tylko niewiele niższa (42%). Jednak 16% zwolenników referendum (7% ogółu badanych) jest zdania, iż nie należałoby go przeprowadzać, jeśli miałyby to znacznie opóźnić decyzję w sprawie reformy administracyjnej i utrudnić realizację pozostałych reform ważnych dla kraju. Gdyby więc przyjąć tę argumentację, liczba bezwarunkowych zwolenników referendum wyniosłaby 33%, a liczba przeciwników wzrosłaby do 49%.

⁴ I tak np. w sondażach przed referendum uwłaszczeniowym udział w nim deklarowała blisko połowa ankietowanych, podczas gdy faktyczna frekwencja wyniosła poniżej 30%; podobnie przed referendum zatwierdzającym konstytucję - udział w nim deklarowało 65-67% Polaków, natomiast uczestniczyło tylko ok. 43% uprawnionych do głosowania.

Zwolennikami przeprowadzenia referendum są przede wszystkim najmłodszy respondenci - do 34 roku życia (58%). Z wiekiem poparcie dla idei referendum wyraźnie maleje i wśród osób mających 45 lat i więcej przeważa pogląd, że nie ma potrzeby jego przeprowadzania. Relatywnie najwięcej przeciwników jest w grupie wieku od 55 do 64 lat, w której ponad połowa ankietowanych (55%) nie chce przeprowadzania referendum w tej sprawie, za jego zorganizowaniem zaś opowiada się tylko nieco więcej niż jedna trzecia (37%).

Sceptycyzmowi wobec ewentualnego referendum w sprawie podziału administracyjnego kraju wyraźnie sprzyja wyższe wykształcenie - większość osób legitymujących się dyplomem wyższej uczelni jest przeciwna jego organizowaniu. Natomiast pozostali ankietowani przeważnie chcieliby zorganizowania referendum, przy czym najwięcej jego zwolenników można spotkać wśród osób z wykształceniem średnim.

Wśród grup społeczno-zawodowych przeciwnikami referendum są w większości prywatni przedsiębiorcy (65%) oraz kadra kierownicza i inteligencja (51%), natomiast zwolennikami jego przeprowadzenia są przede wszystkim rolnicy (61%) oraz pracownicy fizyczno-umysłowi (55%).

Ważnym wymiarem stosunku do referendum okazuje się również miejsce zamieszkania. Przeciwnikami referendum najczęściej są mieszkańcy najmniejszych miast i największych aglomeracji (odpowiednio 53 i 46%), natomiast za jego przeprowadzeniem głównie optują mieszkańcy dużych miast - od 101 do 500 tys. ludności (53%), a zatem tych, które obecnie są siedzibami województw.

Interesująco kształtują się również zróżnicowania terytorialne w poglądach na tę kwestię. Za referendum opowiada się ponad połowa mieszkańców regionów północnego (52%) i środkowozachodniego (51%), natomiast przeciw - najczęściej mieszkańcy regionów południowo-wschodniego (48%), południowo-zachodniego (46%) i zachodniego (45%). Warto przy tym zaznaczyć, że mieszkańcy regionu środkowozachodniego (a więc tego, w którym znajduje się domagający się własnego województwa region bydgosko-toruński) należą do najbardziej zdecydowanych zwolenników referendum. Ich poglądy na ten temat stosunkowo mało zmieniają się po przytoczeniu argumentu o możliwych opóźnieniach we

wdrażaniu pozostałych reform - mimo sugestii tego rodzaju większa część jego mieszkańców nadal optuje za referendum. Podobną postawę i „odporność” na argumenty zachowują rolnicy. Natomiast nie widać takiej determinacji wśród mieszkańców regionu południowo-zachodniego (obejmującego m.in. obecne województwo opolskie). Trzeba jednak zastrzec, że próba ogólnopolska, reprezentatywna dla terenu całego kraju, ma ograniczoną reprezentatywność w ujęciu regionalnym.

Poglądy polityczne są jednym z kluczowych wyznaczników deklarowanego stosunku do referendum. O konieczności jego przeprowadzenia przekonana jest większość badanych o poglądach lewicowych (60%), natomiast niemal dokładnie taki sam odsetek osób utożsamiających się z prawicą (59%) opowiada się przeciw referendum w tej sprawie.

Tabela 1

w procentach

Czy uważa Pan(i), że:	Deklarowane poglądy polityczne		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
- w sprawie reformy terytorialnej kraju należy przeprowadzić ogólnonarodowe referendum	60	52	36
<i>czy też</i>			
- nie ma potrzeby przeprowadzania takiego referendum	35	39	59
Trudno powiedzieć	5	9	5

Poglądy na kwestię referendum są również wyraźnie zróżnicowane w potencjalnych elektoratach partii politycznych. Ponad połowa sympatyków ugrupowań rządzących AWS i UW oraz zwolenników ROP jest przeciwna organizowaniu referendum w tej sprawie, natomiast w elektoratach ugrupowań parlamentarnej i pozaparlamentarnej opozycji, a także wśród osób o nie sprecyzowanych przekonaniach oraz biernych politycznie przeważają opinie, że tego rodzaju referendum powinno się odbyć.

Tabela 2

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy uważa Pan(i), że:		
	w sprawie reformy terytorialnej kraju należy przeprowadzić ogólnonarodowe referendum	nie ma potrzeby przeprowadzania takiego referendum	Trudno powiedzieć
UP	59	36	4
SLD	56	40	4
PSL	52	35	13
UW	43	55	2
ROP	41	57	2
AWS	34	60	6
Niezdecydowani	58	23	20
Nie wybierający się głosować	44	35	21

Jeśli chodzi o decyzję podejmowaną w ewentualnym referendum, to blisko połowa ankietowanych (48%) opowiedziałyby się za zmniejszeniem liczby województw i utworzeniem powiatów. W porównaniu z deklaracjami z początku roku odnotowujemy wzrost (z 40 do 48%) odsetka zwolenników tego rozwiązania, natomiast spadek (z 30 do 24%) odsetka osób optujących za utrzymaniem istniejącego *status quo* - 49 województw bez powiatów. Można sądzić, że informacje dotyczące przygotowanej przez rząd reformy administracji napływające w ciągu ostatnich trzech miesięcy przekonały do niej część ankietowanych. Nadal jednak niemało jest osób, które nie są przekonane o jej sensowności - co czwarty respondent wolałby, żeby nie było żadnych zmian w strukturze administracyjnej kraju, co ósmy opowiada się za ograniczeniem reformy do utworzenia powiatów przy pozostawieniu obecnej liczby województw.

Tabela 3

w procentach

Gdyby zorganizowano ogólnonarodowe referendum w sprawie podziału terytorialnego kraju, to czy Pan(i) osobiście głosował(a)by:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I '98	IV '98
- raczej za zmniejszeniem liczby województw i utworzeniem samorządowych powiatów	40	48
- raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i utworzeniem w ich ramach samorządowych powiatów	14	12
- raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i przeciw tworzeniu powiatów	30	24
Nie głosował(a)bym	6	7
Trudno powiedzieć	10	9

Wśród zwolenników referendum częściej niż w całej zbiorowości reprezentowani są przeciwnicy rządowego projektu, dla których referendum mogłoby się stać okazją do wyrażenia swego sprzeciwu. Niemal połowa tej grupy respondentów (49%) opowiada się za pozostawieniem obecnej liczby województw. Natomiast wśród przeciwników zorganizowania referendum większość preferuje zmniejszenie liczby województw i utworzenie samorządowych powiatów.

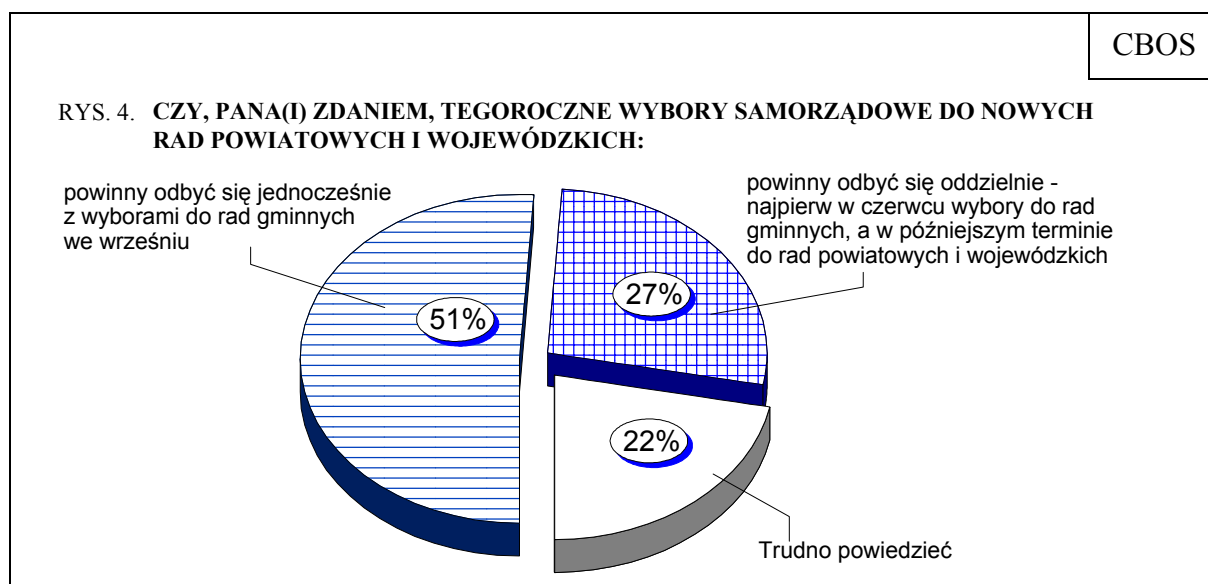
Tabela 4

w procentach

Gdyby zorganizowano ogólnonarodowe referendum w sprawie podziału terytorialnego kraju, to czy Pan(i) osobiście głosował(a)by:	Czy uważa Pan(i), że:	
	w sprawie reformy terytorialnej kraju należy przeprowadzić ogólnonarodowe referendum	nie ma potrzeby przeprowadzania takiego referendum
- raczej za zmniejszeniem liczby województw i utworzeniem samorządowych powiatów	43	60
- raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i utworzeniem w ich ramach samorządowych powiatów	15	9
- raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i przeciw tworzeniu powiatów	34	15
Nie głosował(a)bym	1	10
Trudno powiedzieć	7	6
	100	100

PREFERENCJE CO DO TERMINU WYBORÓW

Spoleczne preferencje dotyczące terminu wyborów samorządowych (badanie było przeprowadzone bezpośrednio przed decyzją prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego) pokrywają się z postanowieniami, które zapadły. Ponad połowa ankietowanych (51%) opowiedziała się za jednoczesnym przeprowadzeniem wyborów do rad wszystkich szczebli we wrześniu, natomiast tylko nieco ponad jedna czwarta (27%) optowała za oddzielnym przeprowadzeniem wyborów do rad gminnych w czerwcu oraz - w późniejszym terminie - wyborów do rad powiatowych i wojewódzkich.

STOSUNEK DO PROTESTÓW W SPRAWIE PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KRAJU

Przez kilka miesięcy w całym kraju trwały akcje, pikety, manifestacje, a nawet happeningi organizowane przez przedstawicieli różnych regionów, miejscowości lub grupy obywateli niezadowolonych z miejsca, które według rządowych propozycji przypadnie im na nowej mapie administracyjnej kraju. Zasięg tych akcji był różny - począwszy od protestów całych regionów „broniących” swojego województwa, po demonstracje organizowane przez małe gminy niezadowolone z przynależności do tego, a nie sąsiedniego powiatu. Zapytaliśmy Polaków o ich ogólny stosunek do tego rodzaju protestów.

Największa część ankietowanych (42%) rozumie przyczyny protestów oraz deklaruje poparcie dla protestujących. Więcej niż co czwarty respondent rozumiejąc motywy, którymi kierują się protestujący, wyraża jednak brak poparcia dla ich wystąpień. Mniej niż jedna czwarta badanych (23%) albo nie rozumie przyczyn pojawiających się protestów, albo też całą sprawę traktuje obojętnie.

	CBOS
Mieszkańcy niektórych miejscowości i regionów protestują przeciwko likwidacji ich województw lub przynależności do tych lub innych powiatów. Proszę powiedzieć, jak - ogólnie rzecz biorąc - odnosi się Pan(i) osobiście do tych protestów? Która z poniższych wypowiedzi najlepiej oddaje Pana(i) stosunek do tych protestów?	
Rozumiem przyczyny tych protestów i popieram protestujących	42%
Rozumiem przyczyny tych protestów, ale nie popieram protestujących	29%
Przyczyny protestów nie są dla mnie zrozumiałe	10%
Cała sprawa jest mi obojętna	13%
Trudno powiedzieć	6%

Największe zrozumienie dla protestów wykazują najbardziej zainteresowani, czyli mieszkańcy miast od 101 do 500 tys. ludności, a więc odpowiadających w większości tym, które mają utracić status stolicy województwa - 50% tej grupy ankietowanych popiera protesty. Natomiast najczęściej nie popierają protestów mieszkańcy największych aglomeracji (501 tys. i więcej ludności), a więc takich, które i po reformie pozostaną miastami wojewódzkimi (47%). Pozytywnym stosunkiem do protestów wyróżniają się mieszkańcy regionu środkowozachodniego.

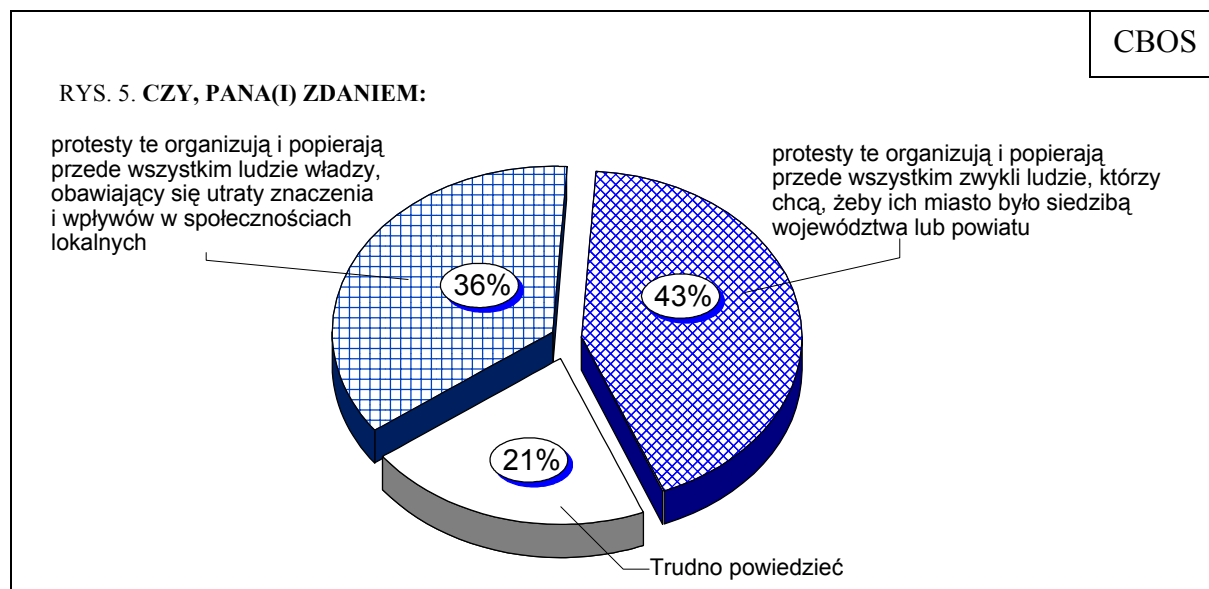
Poparcie dla wystąpień i protestów częściowo ma podłoże polityczne. Protesty w największym stopniu akceptują zwolennicy partii opozycyjnych - PSL i SLD, a także potencjalni wyborcy ROP i UP. Natomiast wśród sympatyków ugrupowań koalicji rządowej odsetki osób popierających protesty są wyraźnie mniejsze, przy czym w elektoracie UW przeważają osoby nie popierające protestujących. Jednak nawet wśród zwolenników partii rządzących opinie te nie są jednoznaczne - ponad jedna trzecia elektoratu AWS i UW popiera protestujących.

Tabela 5

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Która z poniższych wypowiedzi najlepiej oddaje Pana(i) stosunek do tych protestów?				
	Rozumiem i popieram	Rozumiem, ale nie popieram	Nie są dla mnie zrozumiałe	Cała sprawa jest mi obojętna	Trudno powiedzieć
PSL	59	20	6	9	6
SLD	57	30	6	4	3
ROP	51	23	11	11	3
UP	50	32	11	4	3
AWS	38	32	16	12	2
UW	37	48	9	4	2
Niezdecydowani	49	13	11	14	14
Nie wybierający się głosować	35	27	10	21	8

Ponad dwie piąte ankietowanych (43%) sądzi, że protesty te organizują zwykli ludzie, którzy chcą, by ich miejscowość zachowała status powiatu, nie zaś lokalni przedstawiciele władzy motywowani obawą utraty znaczenia i wpływów w społecznościach lokalnych. Natomiast ponad jedna trzecia badanych wyraża przeciwną opinię o źródłach tych protestów.

Ponad dwie trzecie ankietowanych popierających protesty (68%) uważa, że są one wyrazem poglądów zwykłych obywateli danego regionu, natomiast osoby nie popierające tych protestów myślą o nich przede wszystkim jako o akcjach organizowanych przez lokalny establishment polityczny, bojący się utraty znaczenia i wpływów.

Tabela 6

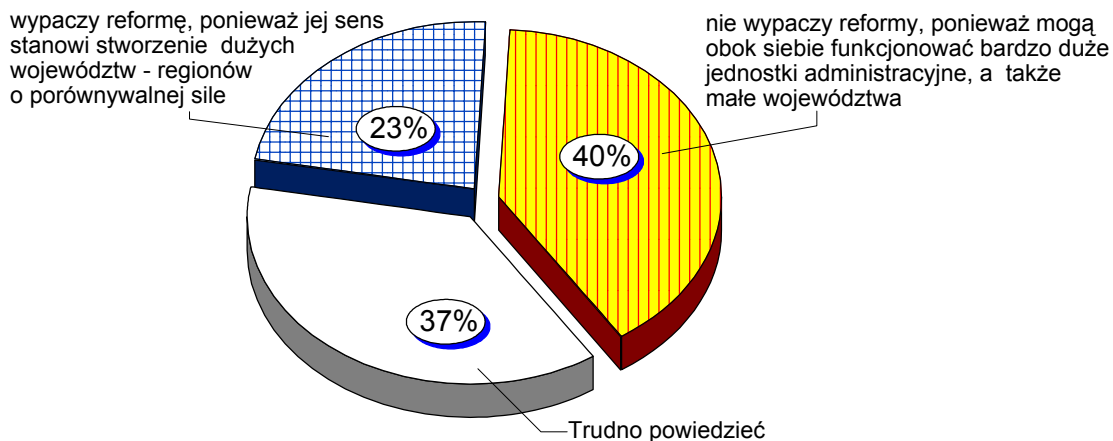
w procentach

Która z poniższych wypowiedzi najlepiej oddaje Pana(i) stosunek do tych protestów?	Czy, Pana(i) zdaniem:			
	protesty te organizują i popierają przede wszystkim ludzie władzy, obawiający się utraty znaczenia i wpływów w społecznościach lokalnych	protesty te organizują i popierają przede wszystkim zwykli ludzie, którzy chcą, żeby ich miasto było siedzibą województwa lub powiatu	Trudno powiedzieć	
Rozumiem przyczyny tych protestów i popieram protestujących	18	68	14	100
Rozumiem przyczyny tych protestów, ale nie popieram protestujących	61	27	12	100
Przyczyny protestów nie są dla mnie zrozumiałe	56	30	14	100
Cała sprawa jest mi obojętna	34	23	43	100
Trudno powiedzieć	2	14	84	100

**ZWIĘKSZAĆ LICZBĘ WOJEWÓDZTW CZY NIE ZWIĘKSZAĆ -
CZYM POWINIEN SIĘ KIEROWAĆ RZĄD PODEJMUJĄC DECYZJE W TEJ SPRAWIE**

Kwestia liczby województw przez dłuższy czas zdominowała dyskusję na temat reformy terytorialnej kraju prowadzoną w mediach. To, ile ma być województw i jaki ma być ich kształt oraz związane z tym różnice zdań często przesłaniały wątek dyskusji dotyczący meritum sprawy - celu i sensu wprowadzenia takiego a nie innego podziału administracyjnego kraju. Zapytaliśmy ankietowanych, czy w ich opinii dodatkowy podział niektórych województw na mniejsze jednostki administracyjne, czyli stworzenie sytuacji, kiedy obok siebie będą funkcjonować duże i wyraźnie mniejsze jednostki, wypaczy ideę reformy, czy też raczej jej nie zaszkodzi. Dwie piąte respondentów uważa, że wprowadzenie więcej niż 12 województw nie zaszkodzi reformie jako całości. Niewiele mniejszy odsetek ankietowanych nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie, natomiast blisko jedna czwarta uważa, że dodatkowe zwiększenie liczby województw wypaczy ideę reformy i podważy jej sens.

RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, DODANIE DO PROPONOWANYCH PRZEZ RZĄD 12 DUŻYCH REGIONÓW KILKU MNIEJSZYCH WOJEWÓDZTW:

Warto zauważyć, że nawet wśród potencjalnych wyborców partii tworzących koalicję rządową przeważa pogląd, iż wprowadzenie więcej niż 12 województw nie zaszkodzi reformie. Przekonanie to podziela ponad połowa sympatyków pozostałych ugrupowań.

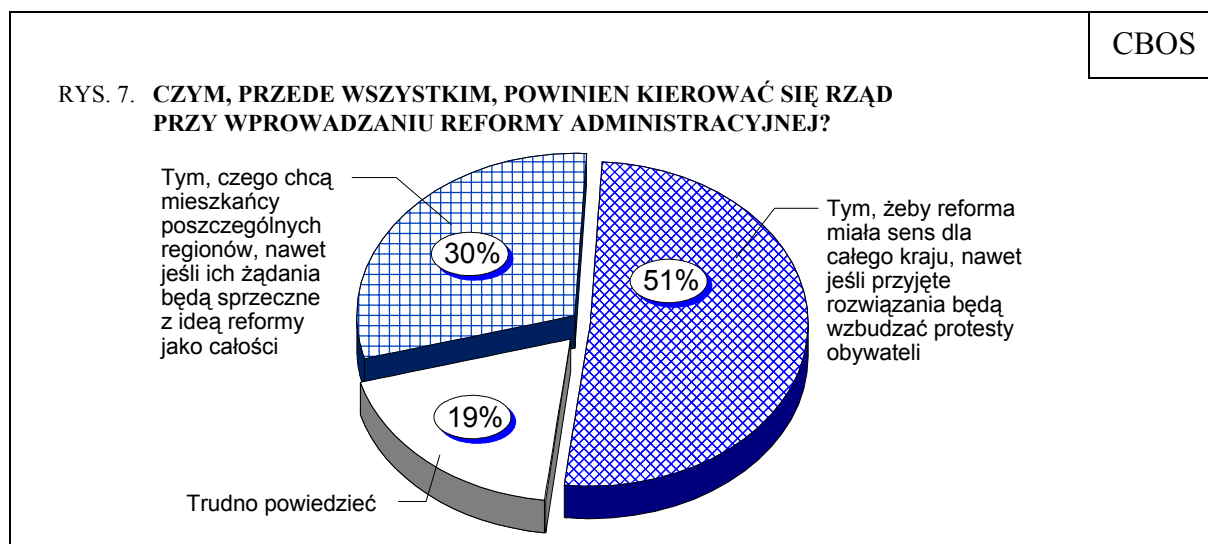
Tabela 7

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, dodanie do proponowanych przez rząd 12 dużych regionów kilku mniejszych województw:		
	wypaczy reformę	nie wypaczy reformy	Trudno powiedzieć
AWS	30	36	34
UW	33	42	25
UP	23	52	25
SLD	23	57	20
ROP	18	59	23
PSL	10	55	35
Niezdecydowani	17	32	51
Nie wybierający się głosować	19	32	49

Mimo przyzwalającego podejścia do ewentualnego zwiększenia liczby województw przez większą część badanych mających zdanie na ten temat, zdecydowanie przeważa opinia o uznaniu nadrzędności strategicznych celów reformy nad wolą mieszkańców różnych regionów. Odpowiadając na pytanie o to, czym powinien kierować się rząd przy wdrażaniu reformy: czy tym, by uwzględnić oczekiwania mieszkańców poszczególnych regionów (nawet jeśli oczekiwania te są sprzeczne z ideą reformy), czy też raczej tym, by reforma miała sens dla całego kraju (nawet jeśli podjęte decyzje wzbudzą protesty części obywateli), ponad połowa badanych optowała za tą drugą dyrektywą.

Za tym, by uznać wolę mieszkańców za podstawowy wyznacznik decyzji rządowych, najwyraźniej opowiadają się rolnicy oraz robotnicy niewykwalifikowani - tylko w tych grupach zwolennicy tej zasady (odpowiednio 44 i 46%) przeważają nad osobami opowiadającymi się za opcją przeciwną (odpowiednio 33 i 41%). Za uznaniem nadrzędności woli obywateli stosunkowo często opowiadają się również osoby w wieku od 25 do 34 lat, mieszkańcy dużych miast (od 101 do 500 tys. ludności) oraz regionów: północnego i środkowozachodniego. Z kolei przekonanie o konieczności uwzględnienia przede wszystkim całościowego aspektu reformy występuje tym częściej, im wyższe jest wykształcenie ankietowanych - opcję tę wybrało blisko dwie trzecie osób z wyższym wykształceniem i tylko nieco ponad jedna trzecia respondentów z wykształceniem

podstawowym. Częściej niż inni przekonani o tym są również mieszkańcy największych miast, osoby osiągające najwyższe dochody, a wśród grup społeczno-zawodowych kadra kierownicza i inteligencja, uczniowie i studenci, prywatni przedsiębiorcy, robotnicy wykwalifikowani oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Jedynie sympatycy PSL opowiadają się za bezwarunkowym dostosowaniem decyzji rządu do woli mieszkańców poszczególnych regionów, nawet jeśli ich żądania są sprzeczne z ideą reformy jako całości. Natomiast zwolennicy pozostałych partii w większości podpisują się raczej pod wskazaniem, by rząd pilnował przede wszystkim sensowności reformy w skali całego kraju i nie ulegał naciskom części mieszkańców poszczególnych regionów. Za opcją centralistyczną najsilniej opowiedzieli się wyborcy UP, UW i ROP.

Tabela 8

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czym, przede wszystkim, powinien kierować się rząd przy wprowadzaniu reformy administracyjnej?		
	Tym, czego chcą mieszkańcy poszczególnych regionów, nawet jeśli ich żądania będą sprzeczne z ideą reformy jako całości	Tym, żeby reforma miała sens dla całego kraju, nawet jeśli przyjęte rozwiązania będą wzbudzać protesty obywateli	Trudno powiedzieć
PSL	51	38	11
SLD	36	54	10
ROP	34	63	3
UW	27	64	9
AWS	26	58	16
UP	24	68	8
Niezdecydowani	35	33	33
Nie wybierający się głosować	27	46	27

Osoby opowiadające się za bezkrytycznym uwzględnianiem woli mieszkańców są zwolennikami rozwiązań typowych dla demokracji bezpośredniej, czyli również zorganizowania referendum w sprawie podziału administracyjnego kraju. Natomiast respondenci przedkładający sens reformy w skali całego kraju nad niezadowolenie części rządzonych w większości nie dostrzegają potrzeby organizowania referendum w tej sprawie.

Tabela 9

w procentach

Czy uważa Pan(i), że:	Czym, przede wszystkim, powinien kierować się rząd przy wprowadzaniu reformy administracyjnej?		
	Tym, czego chcą mieszkańcy poszczególnych regionów, nawet jeśli ich żądania będą sprzeczne z ideą reformy jako całości	Tym, żeby reforma miała sens dla całego kraju, nawet jeśli przyjęte rozwiązania będą wzbudzać protesty obywateli	Trudno powiedzieć
- w sprawie reformy terytorialnej kraju należy przeprowadzić ogólnonarodowe referendum	61	40	39
- nie ma potrzeby przeprowadzania takiego referendum	30	53	31
Trudno powiedzieć	9	7	30
	100	100	100

Warto jednak zauważyć znaczny zakres niekonsekwencji wśród ankietowanych. Niespełna jedna trzecia (30%) osób sądujących, że wola mieszkańców poszczególnych regionów jest nadrzędna wobec strategicznych celów reformy, uważa, że nie ma potrzeby przeprowadzania referendum. Natomiast aż dwie piąte (40%) respondentów akceptujących nieuwzględnianie przez rząd postulatów mieszkańców różnych regionów, jeśli miałyby to zaszkodzić reformie jako całości, chciałoby jednak przeprowadzenia referendum.

Ponad dwie piąte ankietowanych uważa się za dość dobrze poinformowanych o projekcie reformy terytorialnej kraju, natomiast ponad jedna trzecia respondentów nic nie wie lub niewiele wie na ten temat. Większość badanych na tyle orientuje się w planach reformy administracyjnej, że potrafi powiedzieć, do jakiego województwa będzie wchodziła miejscowość, w której mieszka.

W kwestii referendum w sprawie podziału administracyjnego kraju przewagę zyskali ankietowani, którzy opowiedzieli się za jego przeprowadzeniem (46%), ale liczba przeciwników jego organizacji okazała się tylko niewiele niższa (42%). Jednak kiedy dodatkowo uświadomić ankietowanym, że przeprowadzenie referendum znacznie opóźniłoby decyzje w sprawie reformy administracyjnej i utrudniło realizację pozostałych reform, ważnych dla kraju, wówczas jego przeprowadzenie popiera 33% badanych, natomiast 49% jest przeciw. Deklaracje ankietowanych wskazują, że od początku roku wzrósł odsetek zwolenników zmniejszenia liczby województw i utworzenia powiatów, nadal jednak ponad jedna trzecia Polaków opowiada się za pozostawieniem obecnej liczby województw.

Zdecydowana większość ankietowanych ze zrozumieniem podchodzi do lokalnych protestów w sprawie podziału administracyjnego kraju, tylko niespełna co ósmy respondent wykazuje obojętność w tej sprawie, co dziesiąty zaś nie rozumie, o co w tym wszystkim chodzi. Więcej Polaków popiera protestujących (42%) niż wyraża przeciwną opinię (29%). Krytyczny stosunek do lokalnych protestów w sprawie podziału administracyjnego kraju idzie w parze z wykształceniem - osoby z wyższym wykształceniem w większości deklarują zarówno brak poparcia dla protestów, jak i dostrzegają w nich przede wszystkim działania inspirowane przez lokalne elity polityczne, zagrożone utratą wpływów.

Wśród grup społeczno-zawodowych szczególną niechęcią do rządowego projektu reformy wyróżniają się rolnicy. Bez względu na argumenty w większości chcieliby oni przeprowadzenia referendum w tej sprawie, podczas którego zresztą najliczniej głosowaliby za utrzymaniem istniejącego *status quo*, czyli pozostawieniem obecnej liczby województw i niewprowadzaniem powiatów. W większości popierają oni również protesty społeczności lokalnych, które - ich zdaniem - są wyrazem poglądów zwykłych obywateli. Rolnicy łatwo zgodziliby się na zwiększenie liczby województw, jednocześnie optują za tym, by rząd kierował się wolą obywateli, a nie uznawał za nadrzędne strategicznych celów reformy.

Jeśli chodzi o różnicowania terytorialne, to w różnych wymiarach wyróżniają się opinie mieszkańców regionu środkowozachodniego (obejmującego ziemię kujawsko-pomorską), którzy w największym stopniu są przekonani o konieczności i możliwości zmian w planach rządowych.

Można powiedzieć, że stosunek Polaków do reformy, w tym do nowego podziału administracyjnego kraju, nie jest ortodoksyjny. Dwie piąte ankietowanych nie miałyby nic przeciwko temu, gdyby rząd uwzględnił opinie wyrażane przez mieszkańców niektórych regionów i wprowadził więcej niż 12 województw. Jednak teza ta nie ma tak silnego poparcia jak inna opinia, którą można by potraktować jako naczelną dyrektywę, którą powinien kierować się rząd przy wdrażaniu reformy: by uwzględniać opinie mieszkańców poszczególnych regionów, ale o tyle, o ile nie podważają one sensowności przyjmowanych rozwiązań w skali całego kraju.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W projekcie reformy ogłoszonym przez rząd zakłada się podział administracyjny kraju na 12 dużych województw. Czy wie Pan(i), w którym z 12 proponowanych przez rząd województw znajdzie się miejscowość, w której Pan(i) mieszka?

(%)

	Nie, nie wiem	Tak, wiem	Liczba osób
Ogółem	22	78	1137
Płeć			
Mężczyźni	17	83	539
Kobiety	26	74	599
Wiek			
do 24 lat	26	74	158
25-34	15	85	202
35-44	16	84	236
45-54	23	77	211
55-64	22	78	144
65 lat i więcej	35	65	186
Miejsce zamieszkania			
Wieś	32	68	421
Miasto do 20 tys.	23	77	129
od 21 do 100 tys.	14	86	229
101-500 tys.	18	82	209
501 tys.i więcej mieszk.	10	90	149
Region			
Północny	17	83	117
Zachodni	22	78	120
Środkowozachodni	21	79	170
Środkowy	25	75	219
Wschodni	16	84	126
Południowo-wschodni	21	79	184
Południowo-zachodni	27	73	201
Wykształcenie			
Podstawowe	33	67	349
Zasadnicze zawodowe	22	78	322
Średnie	15	85	361
Wyższe	10	90	106
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	9	91	86
Prac.umysł.niż.szczebla	8	92	113
Pracownicy fiz.- umysł.	20	80	57
Robotnicy wykwalifikowani	23	77	132
Robotnicy niewykwalifik.	37	63	61
Rolnicy	18	82	67
Prywatni przedsiębiorcy	13	87	45
Bierni zawodowo			
Renciści	30	70	162
Emeryci	28	72	198
Uczniowie i studenci	22	78	74
Bezrobotni	24	76	87
Gospodynie domowe i inni	20	80	54
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	13	87	140
Sektor państwowy	18	82	95
Sektor prywatny	17	83	289
Spółdzielczość	18	82	21
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	23	77	181
201 - 325	27	73	197
326 - 449	21	79	158
450 - 599	20	80	155
Powyżej 599 zł	15	85	255
Ocena własnych war. mater.			
Źle	24	76	318
Średnie	25	75	515
Dobre	16	84	304
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	22	78	50
Raz w tygodniu	22	78	618
Kilka razy w miesiącu	27	73	158
Kilka razy w roku	18	82	219
W ogóle nie uczestniczy	29	71	92
Poglądy polityczne			
Lewica	16	84	226
Centrum	19	81	325
Prawica	18	82	346
Trudno powiedzieć	38	62	240

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że: 1 - w sprawie reformy terytorialnej kraju należy przeprowadzić ogólnonarodowe referendum; 2 - nie ma potrzeby przeprowadzania takiego referendum

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	42	12	1137
Płeć				
Mężczyźni	46	46	8	539
Kobiety	46	38	16	599
Wiek				
do 24 lat	52	34	13	158
25-34	58	32	10	202
35-44	47	43	10	236
45-54	44	46	10	211
55-64	37	55	8	144
65 lat i więcej	35	42	23	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	46	37	17	421
Miasto do 20 tys.	37	53	10	129
od 21 do 100 tys.	48	44	7	229
101-500 tys.	53	39	8	209
501 tys.i więcej mieszk.	40	46	14	149
Region				
Północny	52	39	9	117
Zachodni	42	45	13	120
Środkowozachodni	51	36	13	170
Środkowy	46	39	14	219
Wschodni	47	38	15	126
Południowo-wschodni	41	48	10	184
Południowo-zachodni	44	46	11	201
Wykształcenie				
Podstawowe	42	38	20	349
Zasadnicze zawodowe	47	41	11	322
Średnie	50	42	8	361
Wyższe	39	55	6	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	42	51	7	86
Prac.umysł.niż.szczębla	53	41	6	113
Pracownicy fiz.- umysł.	55	33	12	57
Robotnicy wykwalifikowani	52	44	4	132
Robotnicy niewykwalifik.	45	40	15	61
Rolnicy	61	32	8	67
Prywatni przedsiębiorcy	32	65	4	45
Bierni zawodowo				
Renciści	39	46	14	162
Emeryci	36	44	20	198
Uczniowie i studenci	51	29	20	74
Bezrobotni	50	41	9	87
Gospodynie domowe i inni	50	26	23	54
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	52	38	9	140
Sektor państwowy	41	51	9	95
Sektor prywatny	47	45	8	289
Spółdzielczość	30	58	12	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	49	40	10	181
201 - 325	53	38	9	197
326 - 449	40	44	17	158
450 - 599	52	36	12	155
Powyżej 599 zł	40	52	9	255
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	38	12	318
Średnie	44	43	13	515
Dobre	45	44	11	304
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	59	13	50
Raz w tygodniu	44	43	13	618
Kilka razy w miesiącu	44	44	12	158
Kilka razy w roku	60	31	9	219
W ogóle nie uczestniczy	37	46	18	92
Poglądy polityczne				
Lewica	60	35	5	226
Centrum	52	39	9	225
Prawica	36	59	5	346
Trudno powiedzieć	38	28	34	240

Tabela 3. Gdyby zorganizowano ogólnonarodowe referendum w sprawie podziału terytorialnego kraju, to czy Pan(i) osobiście głosował(a)by: 1 - raczej za zmniejszeniem liczby województw i utworzeniem samorządowych powiatów; 2 - raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i utworzeniem w ich ramach samorządowych powiatów; 3 - raczej za pozostawieniem obecnej liczby województw i przeciw tworzeniu powiatów; 4 - Nie głosował(a)by; 5 - Nie wiem, jak głosował(a)by

(%)

	1	2	3	4	5	Liczba osób
Ogółem	48	12	24	7	9	1137
Płeć						
Mężczyźni	55	10	22	6	7	539
Kobiety	41	14	26	8	11	599
Wiek						
do 24 lat	45	21	19	5	9	158
25-34	48	10	30	5	6	202
35-44	41	15	29	7	8	236
45-54	51	9	27	5	8	211
55-64	61	9	16	7	7	144
65 lat i więcej	44	8	18	14	16	186
Miejsce zamieszkania						
Wieś	34	12	31	11	12	421
Miasto do 20 tys.	52	13	22	5	7	129
od 21 do 100 tys.	55	12	23	3	7	229
101-500 tys.	49	17	24	3	7	219
501 tys. i więcej mieszk.	68	5	7	12	8	149
Region						
Północny	53	10	29	4	4	117
Zachodni	48	11	25	10	6	120
Środkowozachodni	45	19	23	1	12	170
Środkowy	45	12	21	9	13	219
Wschodni	50	10	23	8	9	126
Południowo-wschodni	54	9	21	8	9	184
Południowo-zachodni	42	12	28	10	7	201
Wykształcenie						
Podstawowe	37	10	27	12	15	349
Zasadnicze zawodowe	44	15	28	6	7	322
Średnie	53	14	23	4	6	361
Wyższe	78	3	9	6	4	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	73	5	9	5	7	86
Prac. umysł. niż. szczebla	52	11	24	5	8	113
Pracownicy fiz. - umysł.	36	13	28	11	12	57
Robotnicy wykwalifikowani	51	12	30	2	4	132
Robotnicy niewykwalifik.	24	29	33	7	7	61
Rolnicy	31	10	48	1	9	67
Prywatni przedsiębiorcy	57	8	25	8	3	45
Bierni zawodowo						
Renciści	43	14	19	11	13	162
Emeryci	55	5	20	10	10	198
Uczniowie i studenci	61	14	15	3	6	74
Bezrobotni	38	12	28	8	13	87
Gospodynie domowe i inni	24	24	25	12	15	54
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	57	9	23	4	7	140
Sektor państwowy	48	12	28	8	4	95
Sektor prywatny	53	12	22	6	8	289
Spółdzielczość	44	23	17	9	7	21
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	36	17	28	10	9	181
201 - 325	36	17	29	5	13	197
326 - 449	48	12	23	6	11	158
450 - 599	48	9	26	8	9	155
Powyżej 599 zł	66	9	14	7	4	255
Ocena własnych war. mater.						
Złe	37	11	32	9	11	318
Średnie	47	13	23	7	10	515
Dobre	60	11	19	5	5	304
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	62	8	13	9	8	50
Raz w tygodniu	49	12	24	7	8	618
Kilka razy w miesiącu	42	14	25	7	12	158
Kilka razy w roku	48	12	26	5	10	219
W ogóle nie uczestniczy	38	13	26	14	9	92
Poglądy polityczne						
Lewica	51	14	29	1	4	226
Centrum	51	13	25	5	7	325
Prawica	60	9	19	6	7	346
Trudno powiedzieć	24	14	24	19	20	240

Tabela 4. Mieszkańcy niektórych miejscowości i regionów protestują przeciwko likwidacji ich województw lub przynależności do tych lub innych powiatów. Proszę powiedzieć, jak - ogólnie rzecz biorąc - odnosi się Pan(i) osobiście do tych protestów? Która z poniższych wypowiedzi najlepiej oddaje Pana(i) stosunek do tych protestów?
 1 - Rozumiem przyczyny tych protestów i **popieram** protestujących; 2 - Rozumiem przyczyny tych protestów, ale **nie popieram** protestujących; 3 - Przyczyny protestów nie są dla mnie zrozumiałe; 4 - Cała sprawa jest mi obojętna (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	29	10	13	6	1137
Płeć						
Mężczyźni	47	32	10	8	4	539
Kobiety	38	26	11	18	7	599
Wiek						
do 24 lat	37	29	15	16	2	158
25-34	42	25	6	11	11	202
35-44	46	29	10	12	3	236
45-54	50	28	9	11	2	211
55-64	34	32	13	15	6	144
65 lat i więcej	39	19	10	17	15	186
Miejsce zamieszkania						
Wieś	41	20	10	20	8	421
Miasto do 20 tys.	42	27	11	11	10	129
od 21 do 100 tys.	41	34	14	9	2	229
101-500 tys.	50	28	9	10	3	209
501 tys. i więcej mieszk.	34	47	6	9	4	149
Region						
Północny	43	31	6	17	2	117
Zachodni	32	38	16	7	6	120
Środkowozachodni	56	19	8	14	2	170
Środkowy	38	35	10	9	8	219
Wschodni	37	23	11	19	10	126
Południowo-wschodni	43	25	10	17	4	184
Południowo-zachodni	42	29	11	12	6	201
Wykształcenie						
Podstawowe	35	17	14	22	11	349
Zasadnicze zawodowe	44	28	11	12	4	322
Średnie	48	33	8	8	2	361
Wyższe	39	52	2	6	1	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	43	47	2	8	0	86
Prac. umysł. niż. szczebla	41	41	6	7	3	113
Pracownicy fiz.- umysł.	51	26	8	15	1	57
Robotnicy wykwalifikowani	39	31	15	9	6	132
Robotnicy niewykwalifik.	42	24	13	14	5	61
Rolnicy	62	22	4	11	1	67
Prywatni przedsiębiorcy	37	36	7	18	1	45
Bierni zawodowo						
Renciści	39	20	14	17	10	162
Emeryci	41	25	11	13	10	198
Uczniowie i studenci	42	40	4	12	2	74
Bezrobotni	34	25	13	24	3	87
Gospodynie domowe i inni	48	6	19	19	8	54
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	51	35	6	5	3	140
Sektor państwowy	40	37	7	9	6	95
Sektor prywatny	37	36	12	12	3	289
Spółdzielczość	27	42	9	19	2	21
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	40	26	12	19	3	181
201 - 325	51	21	8	14	6	197
326 - 449	40	27	13	13	8	158
450 - 599	46	26	8	14	6	155
Powyżej 599 zł	36	44	12	6	3	255
Ocena własnych war. mater.						
Złe	45	23	10	15	7	318
Średnie	43	28	9	14	6	515
Dobre	38	36	12	10	3	304
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	26	41	10	20	4	50
Raz w tygodniu	40	28	12	15	6	618
Kilka razy w miesiącu	41	32	7	12	8	158
Kilka razy w roku	54	27	9	7	3	219
W ogóle nie uczestniczy	40	26	10	19	5	92
Poglądy polityczne						
Lewica	57	27	8	6	2	226
Centrum	47	31	9	11	3	325
Prawica	34	36	11	15	4	346
Trudno powiedzieć	33	17	13	22	15	240

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, dodanie do proponowanych przez rząd 12 dużych regionów kilku mniejszych województw: 1 - wypaczy reformę, ponieważ jej sens stanowi stworzenie dużych województw - regionów o porównywalnej sile; 2 - nie wypaczy reformy, ponieważ mogą obok siebie funkcjonować bardzo duże jednostki administracyjne, a także małe województwa

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	40	37	1137
Płeć				
Meżczyźni	25	46	30	539
Kobiety	20	36	44	599
Wiek				
do 24 lat	22	37	41	158
25-34	32	43	25	202
35-44	27	38	35	236
45-54	16	32	37	211
55-64	18	36	37	144
65 lat i więcej	17	26	58	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	37	49	421
Miasto do 20 tys.	25	41	34	129
od 21 do 100 tys.	28	48	24	229
101-500 tys.	26	44	30	209
501 tys. i więcej mieszk.	32	32	36	149
Region				
Północny	22	49	28	117
Zachodni	21	45	34	120
Środkowo-zachodni	16	50	34	170
Środkowy	22	34	44	219
Wschodni	19	32	49	126
Południowo-wschodni	23	39	38	184
Południowo-zachodni	32	37	31	201
Wykształcenie				
Podstawowe	13	31	56	349
Zasadnicze zawodowe	24	46	30	322
Średnie	27	44	30	361
Wyższe	34	43	23	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	30	46	24	86
Prac. umysł. niż. szczebla	32	43	25	113
Pracownicy fiz. - umysł.	22	49	26	57
Robotnicy wykwalifikowani	25	48	27	132
Robotnicy niewykwalifik.	20	35	46	61
Rolnicy	18	48	35	67
Prywatni przedsiębiorcy	35	43	22	45
Bierni zawodowo				
Renciści	15	36	49	162
Emeryci	19	33	48	198
Uczniowie i studenci	24	36	40	74
Bezrobotni	27	40	34	87
Gospodynie domowe i inni	4	38	57	54
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	31	43	26	140
Sektor państwowy	23	53	24	95
Sektor prywatny	29	41	31	289
Spółdzielczość	44	35	21	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	16	45	39	181
201 - 325	17	43	40	197
326 - 449	24	38	38	158
450 - 599	22	38	39	155
Powyżej 599 zł	30	48	23	255
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	39	41	318
Średnie	22	39	39	515
Dobre	27	44	30	304
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	22	37	41	50
Raz w tygodniu	23	41	36	618
Kilka razy w miesiącu	23	42	35	158
Kilka razy w roku	19	43	37	219
W ogóle nie uczestniczy	24	28	48	92
Poglądy polityczne				
Lewica	21	53	25	226
Centrum	27	44	30	325
Prawica	26	42	32	346
Trudno powiedzieć	13	20	67	240

Tabela 6. Czym, przede wszystkim, powinien kierować się rząd przy wprowadzaniu reformy administracyjnej? 1 - Tym, czego chcą mieszkańcy poszczególnych regionów, nawet jeśli ich żądania będą sprzeczne z ideą reformy jako całości 2 - Tym, żeby reforma miała sens dla całego kraju, nawet jeśli przyjęte rozwiązania będą wzbudzać protesty obywateli

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	51	19	1137
Płeć				
Meżczyźni	31	55	14	539
Kobiety	29	48	23	599
Wiek				
do 24 lat	25	58	17	158
25-34	37	51	12	202
35-44	31	52	17	236
45-54	34	50	16	211
55-64	25	58	17	144
65 lat i więcej	26	39	35	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	41	25	421
Miasto do 20 tys.	19	56	25	129
od 21 do 100 tys.	32	56	13	229
101-500 tys.	40	49	11	209
501 tys. i więcej mieszk.	13	69	17	149
Region				
Północny	42	50	7	117
Zachodni	21	60	20	120
Środkowo-zachodni	38	43	18	170
Środkowy	21	44	25	219
Wschodni	27	43	30	126
Południowo-wschodni	35	46	19	184
Południowo-zachodni	30	58	13	201
Wykształcenie				
Podstawowe	30	39	31	349
Zasadnicze zawodowe	32	53	16	322
Średnie	31	57	13	361
Wyższe	25	64	11	106
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	20	69	11	86
Prac. umysł. niż. szczebla	31	55	14	113
Pracownicy fiz. - umysł.	33	49	18	57
Robotnicy wykwalifikowani	33	56	11	132
Robotnicy niewykwalifik.	46	41	13	61
Rolnicy	44	33	24	67
Prywatni przedsiębiorcy	33	58	9	45
Bierni zawodowo				
Renciści	23	52	25	162
Emeryci	30	45	25	198
Uczniowie i studenci	18	65	17	74
Bezrobotni	32	49	19	87
Gospodynie domowe i inni	35	32	32	54
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	30	57	13	140
Sektor państwowy	37	53	10	95
Sektor prywatny	28	58	13	289
Spółdzielczość	46	39	15	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	36	42	23	181
201 - 325	36	45	19	197
326 - 449	23	56	21	158
450 - 599	34	47	19	155
Powyżej 599 zł	25	64	12	255
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	44	21	318
Średnie	30	49	20	515
Dobre	25	60	15	304
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	62	21	50
Raz w tygodniu	29	51	19	618
Kilka razy w miesiącu	28	52	20	158
Kilka razy w roku	35	48	17	219
W ogóle nie uczestniczy	34	45	21	92
Poglądy polityczne				
Lewica	38	52	10	226
Centrum	32	52	16	325
Prawica	26	61	13	346
Trudno powiedzieć	27	34	39	240